

Postanowienie z dnia 9 stycznia 2007 r.

II PZP 7/06

1. Sprawa dotycząca „wygaśnięcia” stosunku służbowego funkcjonariusza celnego w służbie przygotowawczej nie jest sprawą cywilną, w której przysługuje droga sądowa przed sądem powszechnym.

2. Sąd Najwyższy nie może rozstrzygać zagadnienia prawnego (art. 390 k.p.c.) w sporze podlegającym kognicji sądu administracyjnego.

Przewodniczący SSN Beata Gudowska, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Zbigniew Myszka (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 stycznia 2007 r. sprawy z powództwa Edyty T. przeciwko Izbie Celnej w W. o stwierdzenie nieważności procedury zwolnienia i stwierdzenie pozostawania w służbie, przywrócenie do pracy, wynagrodzenie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie postanowieniem z dnia 12 października 2006 r. [...]

„Czy w świetle art. 11 w zw. z art. 43 ustawy z dnia 24.07.1999 r. o służbie celnej (Dz.U. 04.156.1641 ze zm.) funkcjonariusz celny w służbie przygotowawczej, któremu udzielono urlopu wychowawczego ma obowiązek odbycia szkoleń i egzaminów, o których mowa w art. 11 do zakończenia okresu służby przygotowawczej, a w konsekwencji, czy nie spełnienie przez niego obowiązków wymienionych w tym przepisie w okresie służby przygotowawczej, której nie przedłużono, może stanowić przesłankę rozwiązania stosunku służbowego na podstawie art. 27 w zw. z art. 25 lub 26 ustawy ?”

p o s t a n o w i ł:

o d m ó w i ć podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne ujawniło się w następującym stanie sprawy. Powódka Edyta T. została zatrudniona na podstawie umowy o pracę na okres próbny zawartej z Dyrektorem Urzędu Celnego w W. od dnia 17 sierpnia 1998 r. do dnia 16 listopada 1998 r. na stanowisku kontrolera celnego. W dniu 17 listopada 1998 r. strony zawarły umowę o pracę na czas określony (służba przygotowawcza), tj. do dnia 16 sierpnia 2001 r. na dotychczasowym stanowisku. W dniu 2 czerwca 2000 r. Dyrektor Urzędu Celnego złożył powódce na piśmie propozycję o następującej treści: „zgodnie z art. 91 ust.2 ustawy z dnia 24.07.1999 r. o służbie celnej (Dz.U. Nr 72, poz. 802 z późn. zm.) składam Pani propozycję pełnienia służby. Mając na uwadze Pani kwalifikacje, przebieg dotychczasowej pracy, jej ocenę składam Pani propozycję mianowania do służby przygotowawczej w Urzędzie Celnym w W. na stanowisku kontroler celny. Aktem mianowania zostanie Pani nadany stopień Aplikant Celny”. W propozycji uszczegółowiono kwestię uposażenia oraz skutków przyjęcia lub odmowy przyjęcia tej propozycji. W dniu 8 czerwca 2000 r. powódka przyjęła tę propozycję, stąd też otrzymała akt mianowania do służby przygotowawczej w Urzędzie Celnym w W. na stanowisko kontrolera celnego i stopień służbowy aplikant acelnego. W dalszej części pisma przedstawiono kwestię uposażenia.

Od dnia 18 września 2000 r. do dnia 30 kwietnia 2001 r. powódka przebywała na urlopie wychowawczym (udzielonym jej na opiekę nad pierwszym dzieckiem), który następnie został przedłużony na jej wniosek do 16 sierpnia 2001 r. Równocześnie Prezes Głównego Urzędu Ceł na wniosek powódki wyraził zgodę na przedłużenie jej okresu służby przygotowawczej do dnia 31 grudnia 2004 r. Kolejnego urlopu wychowawczego udzielono powódce na okres od dnia 17 sierpnia 2001 r. do dnia 17 września 2003 r., w czasie którego urodziła drugie dziecko. W piśmie z dnia 18 lipca 2003 r. powódka zwróciła się o udzielenie jej od dnia 18 września 2003 r. do dnia 8 lipca 2006 r. urlopu wychowawczego na drugie dziecko, a także o wystąpienie do Prezesa GUC o przedłużenie jej okresu służby przygotowawczej. W odpowiedzi z dnia 6 sierpnia 2003 r. Dyrektor Izby Celnej w W. odmówił wystąpienia do Szefa Służby Celnej o przedłużenie służby przygotowawczej (art. 12 ust. 4 ustawy o służbie celnej), podkreślając, że zgodnie z art. 11 ustawy w okresie służby przygotowawczej funkcjonariusz celny jest obowiązany odbyć przeszkolenie praktyczne, potwierdzić

egzaminem ukończenie zasadniczego kursu celnego lub złożyć egzamin zawodowy oraz potwierdzić egzaminem znajomość języka obcego. Warunki te powódka powinna spełnić do dnia zakończenia służby przygotowawczej, tj. do 31 grudnia 2004 r., aby zostać funkcjonariuszem celnym mianowanym do służby stałej. Następnie pismem z dnia 6 września 2004 r. przypomniano powódce, że 31 grudnia 2004 r. upływa okres służby przygotowawczej, a także poinformowano ją o organizowanym kursie oraz egzaminie z języka obcego, wspominając, że warunkiem skierowania jej na powyższy kurs jest skrócenie urlopu wychowawczego i przystąpienie do służby. Powódka odpowiedziała, że ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dziećmi nie może z tej propozycji szkolenia skorzystać.

Pismem z dnia 3 grudnia 2004 r. powódka ponownie wystąpiła o przedłużenie urlopu wychowawczego do dnia 31 sierpnia 2005 r. oraz o wystąpienie do Ministra z wnioskiem o przedłużenie jej służby przygotowawczej. W odpowiedzi Dyrektor Izby Celnej w W. pismem z dnia 14 stycznia 2005 r. powiadomił powódkę, że z takim wnioskiem nie wystąpi. Urlopu wychowawczego udzielono powódce do końca służby, tj. do 31 grudnia 2004 r. Pismem z dnia 28 stycznia 2005 r. poinformowano powódkę, że w związku z niespełnieniem przez nią warunków służby przygotowawczej określonych w art. 11 ustawy o służbie celnej, stosunek służbowy wygaś z dniem 31 grudnia 2004 r.

W ramach takich ustaleń Sąd Okręgowy w Warszawie powziął istotne wątpliwości co do stosowania i interpretacji przepisów ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o służbie celnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa o służbie celnej lub ustawa), których rozstrzygnięcie, zdaniem Sądu, będzie miało wpływ na rozpoznanie apelacji powódki i rozstrzygnięcie sprawy. Kwestia rozwiązania stosunku służbowego powódki ma ścisły i nierozzerwalny związek z jej uprawnieniami wynikającymi z macierzyństwa, w tym z prawem do urlopu wychowawczego i wywiera ściśle określone skutki prawne w zakresie praw i świadczeń przysługujących jej w ramach stosunku służbowego i prawa ubezpieczeń społecznych.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy uznał dopuszczalność drogi sądowej w rozpoznawanej sprawie. Żądania stwierdzenia nieważności procedury zwolnienia i stwierdzenia, że stosunek służbowy trwa nadal, a także przywrócenia do pracy i wynagrodzenia, powódka wywodziła bowiem nie z decyzji administracyjnej dotyczącej zwolnienia ze służby, gdyż takiej nie otrzymała, lecz z odpowiednio stosowanych

przepisów Kodeksu pracy dotyczących ochrony pracy kobiet, do których wprost od-
syła art. 43 ustawy o służbie celnej. Sąd wskazał, że żądanie ustalenia pozostawania
w służbie przygotowawczej i „przywrócenia do pracy” w sytuacji powódki oznacza
jednocześnie żądanie ustalenia, iż udzielony jej przez pozwanego urlop wychowaw-
czy trwa nadal. Spór dotyczący prawa do urlopu wychowawczego nie podlega rozpo-
znaniu na podstawie przepisów ustawy o Służbie Celnej w trybie postępowania ad-
ministracyjnego. Do stanu faktycznego sprawy nie ma zatem zastosowania art. 81
ust. 1 ustawy o służbie celnej, a w konsekwencji zgodnie z treścią art. 82 tej ustawy,
roszczenie powódki podlega rozpoznaniu przez sąd właściwy w sprawach z zakresu
prawa pracy na podstawie art. 189 k.p.c.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że w akcie mianowania powódki nie wska-
zано okresu mianowania, używając jedynie sformułowania „mianuję do służby przy-
gotowawczej”. Z art. 10 ust. 4 ustawy wynika, że służba przygotowawcza trwa 3 lata i
kończy się oceną kwalifikacyjną, dokonywaną przez kierownika urzędu. W świetle
art. 12 ust. 4 tej ustawy, w razie przerwy w wykonywaniu przez funkcjonariusza cel-
nego obowiązków służbowych, trwającej dłużej niż 3 miesiące, minister właściwy do
spraw finansów publicznych na wniosek kierownika urzędu może przedłużyć okres
służby przygotowawczej. Przedłużenie to nie jest ograniczone w czasie. W myśl art.
13 ustawy, po zakończeniu służby przygotowawczej z wynikiem pozytywnym funk-
cjonariusz celny zostaje mianowany do służby stałej. Ustawa o służbie celnej nie za-
wiera uregulowania, co się dzieje ze stosunkiem służbowym funkcjonariusza celnego
po upływie okresu służby przygotowawczej, którego nie mianowano do służby stałej.

Sąd Okręgowy wskazał, że możnaby uznać, tak jak to uczynił Sąd Rejonowy,
że mianowanie funkcjonariusza celnego do służby przygotowawczej jest mianowa-
niem na czas określony i przyjąć w drodze analogii do odpowiednich uregulowań za-
wartych w Kodeksie pracy, że stosunek służbowy rozwiązuje się z upływem okresu
służby przygotowawczej. Za takim rozwiązaniem może przemawiać to, że przepis art.
10 ust. 4 ustawy określa okres trwania służby przygotowawczej na 3 lata i że ewen-
tualne przedłużenie tego okresu również następuje na czas określony. W ocenie
Sądu Okręgowego, przeciwko temu rozwiązaniu przemawia jednak okoliczność, że
skoro podstawą nawiązania stosunku pracy jest mianowanie, a akt mianowania nie
wskazuje okresu trwania tak nawiązanego stosunku służbowego, to oznacza to na-
wiązanie stosunku służbowego na podstawie mianowania na czas nieokreślony.
Wprawdzie art. 10 ust. 4 ustawy wskazuje, iż służba przygotowawcza trwa 3 lata, to

jednak z mocy art. 12 ust. 4 tej ustawy służba ta może być przedłużona o dalszy okres, którego przepisy prawa nie limitują. Potwierdza to praktyka przyjęta u pozwanego, skoro powódka otrzymała mianowanie do służby przygotowawczej, a po upływie 3 lat tej służby nie otrzymała kolejnego aktu mianowania (na dalszy okres), a tylko informację o przedłużeniu okresu służby przygotowawczej. Ponadto art. 43 ustawy odsyła do przepisów Kodeksu pracy, jednak przy nawiązaniu i ustaniu stosunku służbowego takiego odesłania nie ma. Dlatego brak jest podstaw do stosowania w tym zakresie analogii do art. 30 § 1 pkt 4 k.p. Uznanie, że mianowanie następuje na czas określony wiąże się ponadto z równoczesnym uznaniem, że terminowość mianowania nie wynika z samego aktu mianowania, lecz z aktów prawnych innej rangi, początkowo ustawy, a następnie decyzji Prezesa Głównego Urzędu Cel. Zdaniem Sądu Okręgowego, to „rozwarstwienie” również przemawia przeciwko uznaniu, że mianowanie następuje na czas określony, co oznacza, że mianowanie następuje na czas nieokreślony i tylko okres służby przygotowawczej wynika z ustawy lub decyzji Prezesa GUC.

W opinii Sądu Okręgowego, należy rozważyć, że skoro mianowanie następuje na czas nieokreślony, ale jest to mianowanie do służby przygotowawczej, która wymaga zdobycia przez funkcjonariusza określonych w art. 11 ustawy kwalifikacji oraz egzaminów i kończy się oceną kwalifikacyjną, która gdy jest pozytywna pociąga za sobą mianowanie do służby stałej, to czy w razie niespełnienia tych przesłanek, tj. niezdobycia przez funkcjonariusza kwalifikacji, uzyskania negatywnej oceny lub nieotrzymania mianowania do służby stałej, stosunek służbowy wygasa. Racje takiego stanowiska przewijały się w argumentacji przedstawianej przez pozwanego i Sąd Rejonowy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przeciwko tej opcji przemawia to, że z powódką nawiązany został stosunek służbowy na podstawie mianowania, a żaden z przepisów ustawy nie przewiduje wprost wygaśnięcia tego stosunku. Zgodnie zaś z ogólną zasadą wynikającą z art. 63 k.p. umowa o pracę wygasa w przypadkach określonych w Kodeksie oraz w przepisach szczególnych. Skoro w przepisach szczególnych, tj. w ustawie o służbie celnej, nie ma wyraźnego unormowania w tym zakresie, to nie ma podstaw do przyjęcia dopuszczalności wygaśnięcia stosunku służbowego.

Zakładając brak wystarczających przesłanek prawnych do przyjęcia któregośkolwiek z powyższych wariantów ustania stosunku służbowego powódki, w tym przesłanek, o jakich stanowi art. 27 ustawy o służbie celnej, gdy przepisy art. 25 i art. 26,

do których art. 27 odwołuje się, nie wymieniają wprost sytuacji, jaka wystąpiła w rozpatrywanej sprawie, należy uwzględnić, że art. 26 pkt 10 ustawy przewiduje, iż funkcjonariusza celnego można zwolnić w wypadku „zaistnienia innej, niż określone w pkt 1-9, ważnej przyczyny, jeżeli dalsze pozostawanie w służbie nie gwarantuje należytego wykonywania obowiązków służbowych; zwolnienie funkcjonariusza celnego ze służby może nastąpić w tym wypadku po zasięgnięciu opinii związku zawodowego funkcjonariuszy celnych". W ocenie Sądu Okręgowego, w istniejącym stanie sprawy można przyjąć, że skoro w trakcie służby przygotowawczej funkcjonariusz celny nie uzyskał wymaganych art. 11 ustawy kwalifikacji, to wystąpiła ważna przyczyna, wobec której dalsze pozostawanie w służbie nie gwarantuje należytego wykonywania obowiązków w rozumieniu art. 26 pkt 10 ustawy. Takie rozwiązanie miałyby nie tylko oparcie w przepisach ustawy, ale także gwarantowałyby funkcjonariuszowi możliwość odwołania się od decyzji pracodawcy na warunkach określonych w dalszych jej przepisach (art. 81). Temu rozwiązaniu można przeciwstawić jednak to, że upływ okresu służby przygotowawczej i nieuzyskanie pozytywnej oceny nie stanowi przyczyny, o jakiej mowa w art. 26 pkt 10 ustawy, bądź którejkolwiek z enumeratywnie wymienionych okoliczności w art. 25 i 26, oraz że art. 27 używa sformułowania „doręcza się funkcjonariuszowi celnemu z dwutygodniowym wyprzedzeniem w okresie służby przygotowawczej". Otwartą pozostaje wtedy sytuacja funkcjonariusza, któremu nie doręczono pisma o rozwiązaniu stosunku służbowego za dwutygodniowym wyprzedzeniem przed zakończeniem służby przygotowawczej. Ta kwestia jako dotycząca zwolnienia ze służby pozostawałaby jednak do rozstrzygnięcia w trybie administracyjnym, zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy.

Sąd Okręgowy uznał jednak, że rozpoznawana sprawa wykracza poza rozwiązanie stosunku służbowego i sięga do wypełnienia przez powódkę warunków wymaganych do nabycia prawa do urlopu wychowawczego, które to prawo pozwany w sposób dowolny uwzględnił jedynie częściowo. Tymczasem przed upływem przedłużonego okresu służby przygotowawczej powódka zwróciła się do pozwanego o udzielenie jej (przedłużenie) urlopu wychowawczego na okres od dnia 18 września 2003 r. do dnia 8 lipca 2006 r. Pozwany uwzględnił ten wniosek jedynie częściowo, udzielając urlopu tylko do dnia 31 grudnia 2004 r., tj. do końca okresu służby przygotowawczej. W zakresie uprawnień pracownicy do urlopu wychowawczego przepisy ustawy o Służbie Cywilnej odsyłają wprost do uregulowań Kodeksu pracy. Przepis art. 43 ust. 1 ustawy przewiduje, że do funkcjonariusza celnego kobiety stosuje się

przepisy prawa pracy dotyczące szczególnej ochrony pracy kobiet, chyba że przepisy niniejszej ustawy są dla niej korzystniejsze. Zgodnie z art. 186¹ §1 k.p. pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę w okresie od dnia złożenia przez pracownika wniosku o udzielenie urlopu wychowawczego do dnia zakończenia tego urlopu. Ponadto okres urlopu wychowawczego traktuje się jako okres zawieszenia obowiązków pracowniczych, albowiem pracownik nie wykonuje w okresie tego urlopu pracy. Powstaje wobec tego zagadnienie, czy zawieszenie obowiązków pracowniczych w okresie urlopu wychowawczego dotyczy także obowiązków wynikających z art. 11 ustawy o służbie celnej, a jeżeli tak, to jakie to rodzi skutki dla funkcjonariusza celnego.

Pozwany i Sąd Rejonowy przyjęli, że stosunek służbowy powódki ustał z upływem okresu służby przygotowawczej. W ich argumentacji pojawiły się poglądy, że skoro powódka nie wypełniła obowiązków wynikających z art. 11 ustawy, to nie mogła być mianowana do służby stałej i jej stosunek służbowy wygasł. Jeżeli jednak zważy się na okoliczność, że powódka w okresie służby przygotowawczej wykonała część wynikających z powyższego przepisu obowiązków, tj. odbyła przeszkolenie praktyczne gdy pozostawała w służbie „czynnej”, a nie spełniła pozostałych wymagań, gdyż przez cały okres pozostały do końca służby przygotowawczej pozostawała na urlopie wychowawczym, to jej stosunek służbowy z uwagi na udzielony urlop wychowawczy pozostawał niejako w zawieszeniu. W konsekwencji w okresie tym była zwolniona z mocy prawa od wypełnienia warunków przewidzianych w art. 11 ustawy. Niewypełnienie w takiej sytuacji tych warunków nie może być traktowane jako przesłanka rozwiązania stosunku służbowego na podstawie art. 25-27 ustawy. Ponadto ewentualne zwolnienie ze służby na podstawie art. 26 ust. 1a ustawy wymagałoby zasięgnięcia opinii związku zawodowego funkcjonariuszy celnych, co w sprawie także nie było dopełnione. W takiej sytuacji, w jakiej znalazła się powódka, kierownik urzędu celnego miał obowiązek wystąpić do Prezesa Głównego Urzędu Celnego o przedłużenie okresu służby przygotowawczej powódki, a Prezes miał obowiązek ten wniosek uwzględnić oraz umożliwić wykorzystanie przysługującego jej urlopu wychowawczego i dać czas, po jego zakończeniu, dla wywiązania się przez powódkę z obowiązków wynikających z art. 11 ustawy. Takie stanowisko pozostaje jednak w sprzeczności z art. 12 ust. 4 ustawy, który stanowi, że Prezes Głównego Urzędu Celnego na wniosek kierownika urzędu może przedłużyć okres służby przygotowawczej. Jest to jednak przepis, który przewiduje możliwość, a nie obowiązek przedłużenia okresu

służby przygotowawczej. Przyjęcie obowiązku przedłużenia służby przygotowawczej oznaczałoby też dopuszczenie do sytuacji, w której pracownica korzystająca z kolejnych urlopów wychowawczych pozostawałaby w sposób nieograniczony czasowo w służbie przygotowawczej, co z kolei jest sprzeczne z *ratio legis* ustawy, która jako zasadę przewiduje okres 3-letniej służby przygotowawczej przed podjęciem służby stałej. Przedstawione wątpliwości wskazują na istnienie zagadnienia prawnego, którym powinien zająć się Sąd Najwyższy (art. 390 k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozstrzygnięciu w trybie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) podlegają zagadnienia prawne budzące poważne wątpliwości sądu rozpoznającego apelację, które mogą wynikać z niejasnego brzmienia przepisów mających w danej sprawie zastosowanie, a dotychczas w orzecznictwie Sądu Najwyższego niewyjaśnionych, lub z rozbieżności w dotychczasowej judykaturze (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2005 r., III CZP 97/05, LEX nr 175459). Przede wszystkim jednak przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powinno pozostawać w bezpośrednim związku z ustaleniami faktycznymi i stanem prawnym, adekwatnymi dla danej sprawy w tym sensie, że wyjaśnienie wątpliwości prawnych jest możliwe i konieczne dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy. Oznacza to, że przedmiotem zagadnienia prawnego może być tylko problem prawny, od którego rozwiązania zależy rozstrzygnięcie konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UZP 14/05, OSANP 2006 nr 17-18, poz. 283). Takich wymagań nie spełnia przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne już dlatego, że nie jest ono adekwatne, ale wręcz rozmija się ze stanem faktycznym oraz zgłoszonymi na jego podłożu roszczeniami przez powódkę, które nie należą do kognicji sądów właściwych w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 82 ustawy o służbie celnej.

W przedmiotowej sprawie powódka domagała się bowiem zasadniczo „stwierdzenia nieważności procedury zwolnienia i ustalenia, że w dalszym ciągu pozostaje w służbie, a w związku z tym domagała się przywrócenia do pracy i zasądzenia wynagrodzenia”. Natomiast Sąd drugiej instancji zakwalifikował te roszczenia jako „żądanie ustalenia pozostawania w służbie przygotowawczej i przywrócenia do pracy”,

co w sytuacji powódki miało oznaczać jakoby „jednocześnie żądanie ustalenia, iż udzielony jej przez pozwanego urlop wychowawczy trwa nadal”. Tymczasem pozwany udzielił powódce urlopu wychowawczego jedynie do dnia 31 grudnia 2004 r., w którym skończył się przedłużony okres służby przygotowawczej i dzień ten został uznany przez dyrektora Izby Celnej w W. za datę „wygaśnięcia” stosunku służbowego powódki „w związku z nie spełnieniem warunków służby przygotowawczej określonych w art. 11 ustawy o służbie cywilnej”. Równocześnie powódka przed datą „wygaśnięcia” stosunku służbowego nie występowała z roszczeniem o przedłużenie urlopu wychowawczego w związku z urodzeniem następnego dziecka, czy też z roszczeniem o ustalenie, że nie była zobowiązana do skrócenia urlopu wychowawczego w celu odbycia obowiązkowych szkoleń i egzaminów w okresie służby przygotowawczej, które to żądania mogłyby być kwalifikowane jako sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy celnych w sprawach niewymienionych w art. 81 ust. 1 ustawy o służbie celnej, podlegające kognicji sądu właściwego w sprawach z zakresu prawa pracy (art. 82 tej ustawy).

Skoro powódka nie występowała z tego rodzaju roszczeniami, ale w istocie rzeczy z żądaniem uznania za bezprawne zwolnienia jej ze służby celnej, to zakwestionowała „wygaśnięcie” stosunku służbowego w sposób i w trybie, których nie przewiduje ustawa o służbie celnej, regulująca w art. 25 ust. 1 i art. 26 w sposób zamknięty katalogi przyczyn ustania stosunku służbowego w drodze decyzji zwalniającej funkcjonariusza celnego ze służby. W konsekwencji dla rozpoznania legalności zwolnienia powódki ze służby przygotowawczej funkcjonariusza celnego właściwy jest tryb administracyjnosądowy określony w art. 81 ustawy. Pismo Dyrektora Izby Celnej z dnia 28 stycznia 2005 r. informujące powódkę o „wygaśnięciu” stosunku służbowego z dniem 31 grudnia 2004 r. „w związku z nie spełnieniem warunków służby przygotowawczej określonych w art. 11 ustawy o Służbie Celnej” nosiło bez wątpienia charakter „ułamnej” decyzji o zwolnieniu ze służby funkcjonariusza celnego wskutek stwierdzenia „wygaśnięcia” stosunku służbowego (art. 81 ust. 1 *in principio* ustawy o służbie celnej), a zatem rozpoznanie tego sporu powinno nastąpić w trybie administracyjnosądowym określonym w art. 81 tej ustawy (w związku z art. 464 § 1 k.p.c.), a nie przed sądem pracy (art. 82 ustawy o służbie celnej). W przypadku wydania decyzji polegającej na przesłaniu informacji o „wygaśnięciu” w określonej dacie stosunku służbowego nie można także zasadnie utrzymywać, że „powódka dalej pozostaje w służbie i przysługują jej wszystkie prawa wynikające z tego tytułu”, bądź

też ustalać, że „udzielony jej przez pozwanego urlop wychowawczy trwa nadal”, ponieważ także restytucja „wygasłego” stosunku służbowego wymaga uzyskania orzeczenia w trybie administracyjnosądowym. Jedynie przy braku jakiegokolwiek decyzji dotyczącej dalszego bytu stosunku służbowego możnaby rozważyć, czy ten stosunek trwa nadal.

W ocenie Sądu Najwyższego, sprawa „wygaśnięcia” stosunku służbowego funkcjonariusza celnego w służbie przygotowawczej nie jest sprawą cywilną, w której przysługuje droga sądowa przed sądem powszechnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., I PK 156/05, dotychczas niepublikowane), co konsekwentnie wyklucza rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy w trybie art. 391 k.p.c. (na drodze cywilnej) zagadnień prawnych dotyczących nieodbycia obowiązkowych szkoleń i egzaminów w okresie służby przygotowawczej przez funkcjonariusza celnego (art. 11 ustawy o służbie celnej), któremu odmówiono przedłużenia urlopu wychowawczego (art. 43 tej ustawy) i okresu służby przygotowawczej (art. 12 ust. 4 ustawy o służbie celnej). Wszystko to w kontekście faktycznym i prawnym konkretnego przypadku trafnie było postrzegane także przez Sąd drugiej instancji jako okoliczności prowadzące do „rozwiązania stosunku służbowego na podstawie art. 27 w związku z art. 25 lub 26 ustawy o służbie celnej” (w istocie rzeczy wymaga rozważenia przyczyna określona w art. 25 ust. 1 pkt 5), które stanowią istotne problemy prawne niezbędne przy rozpoznaniu administracyjnosądowego sporu w sprawie o zwolnienie ze służby funkcjonariusza celnego. Równocześnie oznacza to, że Sąd Najwyższy nie może formułować poglądów prawnych w sporze o charakterze administracyjnosądowym podlegającym kognicji sądu administracyjnego.

Powyższe doprowadziło do odmowy podjęcia uchwały w zgodzie z art. 61 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym.

=====